

Türkiye’de Basılan Resimli Öykü Kitaplarının Duygu Düzenleme Becerileri Açısından İncelenmesi

An Analysis of Emotion Regulation Skills in Picture Storybooks Published in Türkiye

Demet Arslan Başdağ^{1*}
Hacer Elif Dağlıoğlu²

ÖZ

Bu çalışmada, 3-6 yaş çocuklarına yönelik Türkiye’de basılan resimli öykü kitaplarında yer verilen duygu düzenleme becerisinin aşamalarına (duyguları tanıma ve anlama, duygulara ilişkin konuşma, duygu durumlarının sonuçlarını öğrenme, duyguları deneyimleme ve gerektiğinde duygu durumunu değiştirebilme stratejilerini uygulama ve duygu durumlarını değiştirebilme) ne düzeyde ve nasıl yer verildiğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında ölçüt örnekleme yoluyla 2012-2022 yılları arasında yayınlanmış, 3-6 yaş çocuklarına yönelik yazılmış ve duygu düzenleme becerisinin aşamalarını içeren 20 kitap incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan ‘Kitap İnceleme Formu’ kullanılmıştır. Kitap İnceleme Formu, kitapların metin ve görsel kısımlarında yer alan duygu düzenleme aşamalarına yönelik maddelerden oluşmaktadır. Verilerin analizi doküman analizi yoluyla gerçekleştirilmiştir. İnceleme sonucunda kitapların hem metin hem görsel kısmında duygu düzenleme becerilerine yer verildiği; duygu düzenleme becerisinin aşamalarından en çok duyguları tanıma, anlama ile duyguları değiştirmeye yönelik stratejilerin, en az olarak duygu durumlarının sonuçlarını gösterme aşamasının ele alındığı belirlenmiştir. Duygu düzenlemeye yönelik bu aşamaların her biri önceki aşamanın ön koşulu niteliğinde olup bir sonraki aşamaya hazırlayıcı özelliktedir. Her aşama çocukların duygularını kontrol edip uygun tepkiler vermelerini sağlama konusunda farklı düzeyde pek çok beceriyi kazanmalarını gerektirdiğinden resimli öykü kitaplarında bu aşamalara dengeli bir şekilde yer verilmesi önem taşımaktadır. İleriye dönük olarak duygu düzenleme becerilerini içeren resimli öykü kitaplarını kullanarak deneysel çalışmalar yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Resimli Öykü Kitapları, Duygu Düzenleme, Okul Öncesi Dönem

ABSTRACT

This study examines the extent to which and how the stages of emotion regulation skills are represented in picture storybooks published in Türkiye for children aged 3-6. These stages include recognizing and understanding emotions, discussing emotions, learning the consequences of emotional states, experiencing emotions, applying strategies to regulate emotions when necessary, and modifying emotional states. The study employed document analysis, a qualitative research method. Using criterion sampling, 20 books written for children aged 3-6, published between 2012 and 2022, and containing elements of emotion regulation skills were analyzed. Data were collected using the "Book Analysis Form," developed by the researchers, which evaluates how these stages are presented in both textual and visual components of the books. Data analysis was conducted through document analysis. The findings revealed that the books incorporated aspects of emotion regulation skills in both textual and visual elements. The most frequently addressed stages were recognizing and understanding emotions and strategies for modifying emotions, while learning the consequences of emotional states was the least represented. Each stage of emotion regulation builds upon the previous one, helping children develop these skills progressively. To enhance the understanding and application of these skills, future experimental studies using picture storybooks on emotion regulation are recommended.

Keywords: Picture Storybooks, Emotion Regulation, Preschool

* Sorumlu yazar / Corresponding author

¹ Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Beşevler/Ankara, Türkiye, E-mail: demetars7@hotmail.com

² Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Beşevler/Ankara, Türkiye, E-mail: edaglioglu1@gmail.com

Başvuru/Submitted: 02.12.2024 Son Düzeltme/Last Revision: 20.01.2025 Kabul/Accepted: 27.01.2025

Turnitin Similarity Index 06%

GİRİŞ

Duyguların evrensel bir iletişim aracı olduğu bilinmektedir (Ekman, 2003). Amerikan Psikoloji Derneği (APA) duyguyu; kişilerin içsel ve dışsal uyaranlara verdiği tepkilerin kişide yarattığı olumlu ya da olumsuz etkiler olarak tanımlamaktadır (American Psychological Association, 2020). Duygular kişinin psikolojik, bilişsel, davranışsal tepkilerinin düzenlenmesinde, karar alma yetisinde, problem çözmesinde ve diğer insanlarla sağlıklı iletişim kurmasında oldukça önemlidir (Öztürk, 2018). İnsanlar duygular sayesinde kendisinin nasıl hissettiğini karşı tarafa aktarabilmektedir (Dağlı & Dağlıoğlu, 2021). Duyguların ifade edilmesi ve karşı tarafa aktarımı yaşamın ilk anından itibaren ortaya çıkmaktadır. Bebeklik ve çocukluk döneminde duyguların tanınması ve ifade edilmesi sosyal gelişimle birlikte diğer gelişim alanlarını da olumlu etkilemektedir (Sigelman & Rider, 2018). Bireylerin duygularını ifade edemedikleri ve sağlıklı bir şekilde düzenleyemedikleri takdirde hayatlarında sosyal açıdan zorluklar yaşadıkları görülmektedir (Gross & Thomson, 2007, ss. 4-24).

İnsan ilişkileri açısından önemli bir kavram olan duygu düzenleme becerisi; kişinin kendisini olumsuz etkileyecek olan duygularını kontrol altına almak için duygularının yoğunluğunu içinde bulunduğu duruma göre arttırması, azaltması ya da gizlemesi anlamına gelmektedir (Mutlu, 2020). Duygu düzenleme aynı zamanda kişinin duygusal deneyimlerini ve bu deneyimlere verdiği tepkileri kontrol edebilmesini de içermektedir (Linehan, 1993). Bir diğer deyişle duygusal tepkilerini yönetebilme becerisi olarak da tanımlanabilir (Campos vd., 2004).

Duygu düzenleme becerisinin gelişimi yaşamın ilk yıllarına dayanmaktadır (Cole vd., 2009). Bebeklik döneminde anne-bebek iletişimiyle başlayan duygu düzenleme süreci, bebeğin emme-tutma refleksleriyle sınırlıdır. Bu dönemde ihtiyacı karşılanan bebek keyifli bir hal alarak duygularını davranışa dönüştürür (Tekin, 2022). Duygu düzenleme becerisinin çocukluğun ilk yıllarında daha kontrollü ve daha çok bilişsel süreçlere bağlı olduğu söylenebilir (Gross & Thompson 2007). Bebekliğin ilk zamanlarında ailenin rahatlattığı bebek, zamanla kendi kendini teskin etmeye başlar (Kopp, 1989). Bebeklikten çocukluğa geçiş sürecinde sosyal kuralların farkına varan çocuklar çevresine uyum sağlama çabası içine girerler (Aktaş, 2019). Bu süreçteki bilişsel gelişimleri sayesinde duygusal tepkileri anlamlandırmaya başlarlar (Eisenberg vd., 2010). 3-6 yaş aralığında çocuklar yasaklanan davranışları yapmamaya özen göstermekte, kurallara uyum ve duygularını kontrol etme noktasında daha yetenekli hale gelmektedirler (Bozkurt Yükücü, 2017). Duyguları düzenleme becerisi kişinin karar vermesinde, diğer insanlarla olumlu ilişkiler kurmasında, toplum içinde kendisine yer bulabilmesinde önemli rol oynar. Bu nedenle alanyazında duygu düzenleme becerisinin kazanılmasında okul öncesi dönem kritik bir dönem olarak vurgulanmaktadır (Bintaş-Zörer & Yorulmaz, 2022; Ertürk Kara vd., 2018, ss.18; Gross, 2014, ss.4-20; Totan, 2015).

Çocuklar duygu düzenleme becerisini kazanırken belli aşamalardan geçmektedir. Duygu düzenleme süreci duyguları tanıma ve anlama, duygulara ilişkin konuşma, duygu durumlarının sonuçlarını öğrenme, duyguları deneyimleme ve gerektiğinde duygu durumunu değiştirebilme stratejilerini uygulama ve duygu durumlarını değiştirebilme aşamalarından oluşmaktadır (Cole vd., 1994; Gyurak vd., 2011; Thompson, 1994; Wenar & Kerig, 2005). Duyguları düzenleme becerisinin ilk adımı duyguları tanımak ve anlamaktır. Birey önce kendi duygu durumunu çözümlemekte (Gross, 1998) ve ardından duyguların neden ortaya çıktığını kavramaya başlamaktadır. Çocuklar yaş aldıkça ve bilişsel gelişimleri hız kazandıkça duygularını analiz etme konusunda da daha bilinçli olmaya başlarlar (Izard, 2010). Nitekim Doménech ve arkadaşlarının (2024) yaptığı araştırma sonucunda bireylerin, yaşadıkları duyguları fark etmelerinin ve bu duyguları doğru bir şekilde adlandırmalarının ve anlamalarının başarılı bir duygu düzenleme için kritik rol oynadığı ortaya çıkmıştır. Duygu

düzenlemenin bir diğer aşaması olan duygulara ilişkin konuşma bireylerin yakın çevresini modellemesiyle gelişmektedir. Cole ve Tan'ın (2007) ebeveynlerin duygusal sosyal iletişimlerinin çocukların duygusal zekâsı ve duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmaları sonucunda, ebeveynlerin çocuklarıyla duygular hakkında konuşmasının, onların duyguları anlamalarını ve duygularını ifade etmelerini olumlu yönde etkileyen önemli bir unsur olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca Streubel ve arkadaşlarının (2020) çocukların duygusal kelime dağarcığını inceledikleri araştırmada çocuklara sunulan öykü ve çizimlerdeki duygularla ilgili konuşmaların çocukların duygusal kelime dağarcığını artırdığı ve duygu düzenleme becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı anlaşılmıştır. Duygu düzenleme becerilerinin son aşaması, bireyin gerektiği zaman duygularını değiştirebilmesi için belli stratejileri kullanması ve duygu durumlarını değiştirebilmesidir. Bu aşama, bireyde olumsuz duyguları azaltırken olumlu duygularını artırmasını sağlayan bir süreçtir. Ayrıca problem çözme becerisi ve muhakeme yeteneğini de içermektedir. Bireyin olumsuz duygusunu değiştirebileceği doğru stratejiyi bulması, uygulaması ve duygu durumunu olumsuzdan olumluya değiştirmeyi başarabilmesi oldukça karmaşık bir süreçtir (Gross & Thompson, 2007). Özellikle erken çocukluk döneminde duyguların değiştirilmesi sürecinde ebeveynlerin çocuklara rehberlik etmesinin çocukların duygu düzenleme becerilerini edinmelerini kolaylaştırmakla birlikte sosyal uyum ve akademik başarılarını da olumlu etkilediği görülmektedir (Denham vd., 2012).

Duygu düzenleme becerilerinin geliştirilmesinde okul öncesi dönemde, çeşitli yöntem ve stratejiler kullanılmaktadır (Arslan Özkılıç, 2021; Bayrak & Akkaynak, 2020). Bunlar arasında model olma, dışsal destekler sağlama, çocuğun mizacına göre hareket etme, aşamalı olarak çocuğu destekleme, çeşitli oyunlarla destekleme, yaratıcı drama faaliyetleri, yetişkinlerin duygulara yönelik tutumları ve iletişimi ve resimli öykü kitapları yer almaktadır (Ertürk Kara vd., 2018, ss.77-79). Resimli öykü kitapları bu yöntemler arasında en çok kullanılanlardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır (Ertürk Kara vd., 2018, ss 77-78).

Resimli öykü kitapları, çocuk edebiyatının başlıca öğelerinden olmakla birlikte duygu düzenleme becerilerinin kazanılması ve gelişimini sağlaması açısından da oldukça faydalı bir materyaldir (Ceylan & Kılınç, 2021). Çocukların duyguları tanıması için somut örnekler sunarken, olumsuz duygularla başa çıkmasını sağlayan örnek durumlara dikkat çeker. Çocuklar kitaplardaki karakterler ve olay örgüsü sayesinde çeşitli tecrübeler edinmenin (Ceylan & Kılınç, 2021) yanı sıra kitapların kahramanlarıyla özdeşim kurarak, onları model alır ve yaşadıkları duygu durumlarını farklı insanların da yaşadığını fark ederler. Kitapta yer alan kahramanların duygularını anlarken olumsuz duygularla başa çıkma yöntemlerini örnek alabilirler (Ertürk Kara vd., 2018, ss.77). Flack ve Horst (2018) araştırmalarında düzenli yapılan kitap okuma seanslarının çocukların sosyal gelişimlerini ve duygu düzenleme becerilerini geliştirdiği sonucuna varmışlardır. Ayrıca resimli öykü kitaplarının çocukların dikkat sürelerini arttırdığı da bilinmektedir (Flack & Horst, 2018). Bu konuda Türkiye'de yapılan çalışmalara bakıldığında resimli öykü kitaplarının özellikle fiziksel özelliklerine yönelik pek çok çalışmaya rastlanırken (Gönen, 1993; Konar, 2004; Tuncer, 1974; Uzman, 1993), kitaplarda yer alan duygu düzenleme becerilerine yönelik araştırmaların oldukça yetersiz olduğu ve daha çok son yıllarda bu konuda çalışmalar yapılmaya başlandığı görülmektedir (Ateş & Aktaş, 2020; Curun vd., 2020; Hoş, 2018; Kılınççı & Can, 2020; Hoş & Deretarla Gül, 2020). Bu bağlamda okul öncesi dönemde çocukların duygularını tanıma, ifade etme ve olumsuz duygularını düzenlemeye yönelik becerilerini geliştirmenin önemi dikkate alınarak resimli öykü kitaplarında duygu düzenleme becerilerinin incelenmesinin alana katkı sağlayacağı ve özellikle ebeveynlere çocuklarının duygularını düzenlemeye yardımcı olmaları açısından rehber bir çalışma olacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda temel soru olan Türkiye’de basılmış 3-6 yaş çocuklara yönelik resimli öykü kitaplarının metin ve resim kısımlarında; duygu düzenlemeye ilişkin unsurlara nasıl ve ne düzeyde yer verilmiştir? sorusuna cevap aranmıştır.

YÖNTEM

Türkiye’de basılan 3-6 yaş arası çocuklar için yazılmış resimli öykü kitaplarında, duygu düzenleme becerilerinin aşamalarının ne ölçüde ve nasıl kullanıldığını belirlemek amaçlı bu çalışmada nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Ayrıca çalışmada tarama modellerinden ‘Betimsel Tarama Modeli’ kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli bir durumu ya da olguyu olduğu haliyle gözlemleyip, ayrıntılı olarak analiz etmektir (Fraenkel & Wallen, 2009).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Ölçüt örnekleme daha önceden belirlenen kriterlere göre örneklem grubunun oluşturulması anlamına gelmektedir (Yağar & Dökme, 2018). Bu nedenle kitapların seçim aşamasında belli kriterlere göre hareket edilmiştir. Öncelikle Türkiye’de yerli ve yabancı yazarlara ait, 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik olarak çalışan yayınevleri tarafından basılmış resimli öykü kitapları ele alınmıştır. Bu doğrultuda incelenecek kitaplar internet taraması yapılarak ve Ankara İl Merkezinde bulunan yayınevleri (Yapı Kredi Yayınları, Türkiye İş Bankası Yayınları, Dost Kitapevi) ziyaret edilerek ayrıntılı olarak incelenmiş ve yaklaşık 400 öykü kitabı, başlığında ya da içeriğinde duygu ifadeleri içermesi nedeniyle araştırma kapsamına alınmıştır. İnceleme sonucunda; 3-6 yaşa yönelik yazılmış ve çocukların anlayacağı yazım dili kullanılmış olanlar ile birlikte gelişimlerini olumsuz etkileyecek öğeler barındırmayan kitaplar ayrılmıştır. Son aşama olarak ayrılan kitaplar arasında duygu düzenleme aşamalarına (duyguları tanıma ve anlama, duygulara ilişkin konuşma, duyguları somutlaştırma, duygu durumlarını sonuçlarını gösterme, duygu durumlarının değiştirmeye yönelik stratejiler ve duygu durumlarının değiştiğini gösterilmesi) yer veren 20 kitap araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Kitaplara Ankara da bilindik kitapevlerinden (D&R, Arkadaş Kitapevi, Remzi Kitabevi vb.) ve internet satış sitelerinden (BKM kitap, kitap yurdu, Amazon Tr, Hepsi Burada v.b.) kolayca ulaşılabilenmektedir. Ayrıca kitap seçiminde Türkiye’de farklı yayınevleri tarafından basılmış olan ve farklı yazarlara ait kitapların yer almasının çalışma grubuna çeşitlilik kazandırması dikkate alınarak Tablo 1’de görüldüğü gibi 13 yayınevinden 20 farklı yazarın hazırladığı kitaplar seçilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubundaki Kitapların Yayınevleri ve Basım Yıllarına Göre Gösterimi

Kitabın kodu	Yayın evi	Yayın yılı	Türü
K1	Y1	2021	Çeviri
K2	Y2	2021	Çeviri
K3	Y3	2015	Yerli
K4	Y4	2019	Çeviri
K5	Y4	2019	Çeviri
K6	Y4	2019	Çeviri
K7	Y5	2018	Çeviri
K8	Y4	2021	Çeviri
K9	Y5	2022	Çeviri
K10	Y6	2022	Çeviri
K11	Y6	2019	Çeviri
K12	Y4	2019	Çeviri
K13	Y7	2019	Çeviri
K14	Y4	2017	Çeviri

K15	Y8	2021	Çeviri
K16	Y9	2021	Çeviri
K17	Y10	2021	Çeviri
K18	Y11	2018	Çeviri
K19	Y12	2021	Yerli
K20	Y13	2020	Çeviri

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemiyle toplanmıştır. Doküman analizi, sistematik bir yöntem olup; yazılı, görsel ve işitsel belgelerden anlamlı bilgiler elde etmeyi sağlar. Doküman analizinde, verileri bulma, seçme, değerlendirme ve sentezleme aşamaları bulunmaktadır (Bowen, 2009). Ayrıca söz konusu analiz önceden bilinen verilerde örtük ya da açık anlamları keşfetme süreci olarak da bilinmektedir (Morgan, 2022). Bununla birlikte verilerin analiz aşamasında 'Betimsel Tarama Modeli' kullanılmıştır. Betimsel Tarama Modelinde veriler dört aşamadan geçerek anlamlı hale getirilmiştir.

Birinci aşamada; veri toplama aracı olarak 'Kitap İnceleme Formu' oluşturulmuştur. Form; duygu düzenleme becerisi ile ilgili yazılmış olan güncel makale, tez ve kitapların incelenmesi ve geniş çapta literatür taraması sonucunda oluşturulmuştur. Kitap İnceleme Formunun amaca uygun olup olmadığının değerlendirilmesi açısından uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri neticesinde form son halini almıştır. Literatür taraması sonucunda duygu düzenleme aşamaları; duyguları tanıma ve anlama, duygulara ilişkin konuşma, duygu durumlarının sonuçlarını öğrenme, duyguları deneyimleme ve gerektiğinde duygu durumunu değiştirebilme olarak belirlenmiştir (Cole vd., 1994; Gyurak vd., 2011; Thompson, 1994; Wenar & Kerig, 2005). Kitap inceleme formunda bu aşamalara yer verilmiştir.

Kitap inceleme formu beş kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısım kitabın künye bilgisini (kitabın adı, yayın yılı, yazarın adı, toplam cümle ve görsel sayısı v.s) içermektedir. İkinci kısım, duygu düzenleme aşamalarının cümlelerde yer alıp almadığını gösteren var-yok şeklinde işaretlemenin yapıldığı bölümdür. Örneğin 'duyguları tanıma ve anlama' aşaması incelenen kitapta yer alıyorsa bu aşama forma var olarak işaretlenmektedir. Üçüncü kısım, hangi duygu düzenleme aşamasına ait cümle var ise cümlelerin içeriğinin kaydedildiği yerdir. Bu bölüm, ikinci kısımda var olarak işaretlenen aşamaya ait cümlelerin ayrıntılı olarak kaydedilmesini içermektedir. Dördüncü kısım, duygu düzenleme becerisinin aşamalarına kitabın görsellerinde yer verilmesine ilişkin olarak var ya da yok şeklinde işaretleme yapılan kısımdır. Örneğin 'duyguları tanıma ve anlama' aşamasına ait görsele rastlanmış ise forma var olarak kaydedilir. Beşinci kısımda ise var olarak işlenmiş görsel forma resim kaydedilir.

İkinci aşamada; araştırmanın kriterlerine göre seçilmiş 20 kitap en az üç kere okunarak K1, K2, K3...K20 olarak kodlanmış, kitaplardaki toplam görsel ve cümle sayısı kayıt altına alınmıştır. Kodlanan her kitap için birinci aşamada oluşturulmuş 'Kitap İnceleme Formu' doldurulmuştur. Forma kitapta geçen her cümle ve görsel içerdikleri duygu düzenleme aşamalarına göre daha sonradan kullanılmak üzere ayrıntılı kaydedilmiştir. Bu süreç her kitap için en az üç kez kontrol edilerek gerçekleştirilmiştir.

Üçüncü aşamada kaydedilen verilerin son kontrolleri yapılarak karmaşık yapıda olanlar kolay ve anlaşılır bir dile çevrilmiştir. Son aşamada ise veriler literatür çerçevesinde yorumlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmanın inandırıcılığını ölçmek için; 20 kitap içinden rastgele seçilen sekizi başka bir alan uzmanına gönderilerek incelenmesi istenmiştir. Kitap İnceleme Formu'nun güvenirliliğine ilişkin olarak nitel araştırmalarda ölçümlerin inandırıcı olduğuna dair kanıt sunmak amacıyla

kodlayıcılar arası inandırıcılık katsayısı hesaplanmıştır. Nitel çalışmalarda inandırıcılık gerçeğinin doğru şekilde yansıtılıp yansıtılmadığının ölçülmesidir (Lincoln & Guba, 1985). İki değerlendiriciden elde edilen verilerin inandırıcılığı için kitap inceleme formunda yer alan kriterler için Cohen’in kappa istatistiği kullanılmıştır.

Cohen’in Kappa Katsayısı

Cohen’in kappa katsayısı (κ , küçük harfli Yunanca kappa), nitel (kategorik) öğeler için değerlendiriciler arası güvenilirliği (ve ayrıca değerlendirici içi güvenilirliği) ölçmek için kullanılan bir istatistiktir. Farklı bir tanım olarak şu şekilde özetlenebilir: iki değerlendirici arasındaki şans ile uzlaşmanın göz önüne alınan kısmı ortadan kaldırıldıktan sonra uzlaşmanın oranıdır (Cohen, 1960):

$$k = \frac{p_0 - p_e}{1 - p_e}$$

p_0 = puanlayıcıların uzlaştığı birimlerin oranı

p_e = uzlaşmanın şans yoluyla beklendiği birimlerin oranı

Kappa istatistiğinin değerlendirilmesinde kappa istatistiğinin değerlerine göre uzlaşmanın gücünü tanımlayan kullanışlı bir kıyaslama kriteri Landis ve Koch (1977) tarafından aşağıdaki gibi verilmiştir:

Tablo 2. Kappa İstatistiğinin Değerlendirilmesinde Karşılaştırma Kriteri

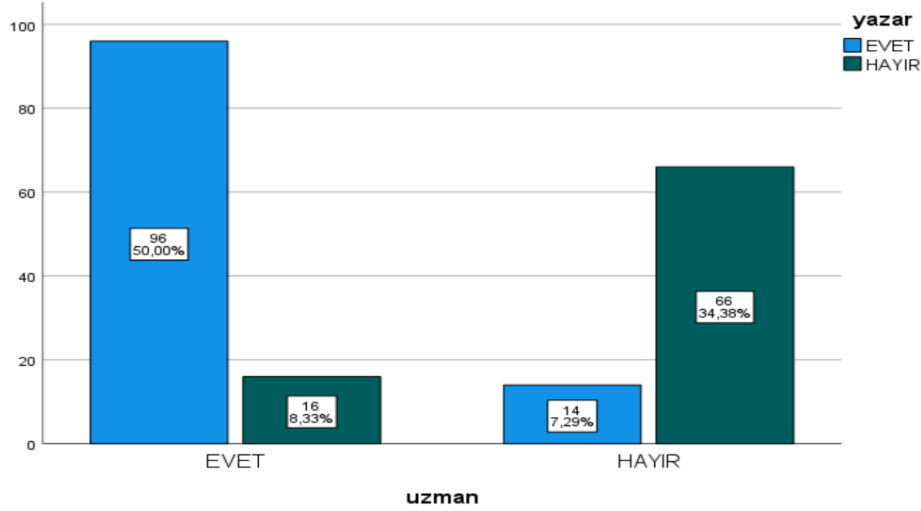
Kappa istatistiği	Uzlaşmanın gücü
<.00	Zayıf
.00-.20	Önemsiz
.21-.40	Kayda Değer
.41-.60	Orta
.61-.80	Önemli
.81-1.00	Neredeyse mükemmel

Türkiye’de basılmış olan resimli öykü kitaplarının incelemesi yapılırken araştırmacılar tarafından geliştirilen/belirlenen altı ana başlık (duygu düzenleme becerilerinin aşamaları) belirlenmiştir. Belirlenen ana başlığın her birinde altışar soru bulunmaktadır. Bu sorular dikkate alınarak toplamda sekiz kitabın incelenmesi, okul öncesi eğitim alanında doktora tamamlamış olan ve ‘Duygu Düzenleme Becerileri’ konularında çalışmaları bulunan uzman ve ilk araştırmacı tarafından yapılmıştır. İnceleme kapsamında değerlendiricilerin vermiş oldukları cevaplara göre değerlendirici uyumlarına Tablo’3 de yer verilmiştir.

Tablo 3. Kitap İnceleme Formundaki Bölümlere Göre Değerlendiricilerin Uzlaşma Sonucu

Bölüm adı	Cohen kappa	Uzlaşmanın gücü
Kitaptaki Cümlelerde Duygu Düzenleme Becerilerinin Bulunma Durumu	0,49	Orta
Kitaptaki Görsellerde Duygu Düzenleme Becerilerinin Bulunma Durumu	0,46	Orta
Kitaptaki Cümlelerde Duygu Düzenleme Becerilerinin İçeriği	0,74	Önemli
Kitaptaki Görsellerde Duygu Düzenleme Becerilerinin İçeriği	0,91	Neredeyse mükemmel
Toplam	0,68	Önemli

Tablo 3'deki hesaplanan sonuçlar ilk önce her bölümdeki altı soru hem uzman hem de yazar tarafından değerlendirilmiştir. Bu işlem her bölüme göre tek tek yapılmış ve sonrasında tüm bölümleri bir arada tutularak genel uzlaşmaya bakılmıştır. Buna göre Tablo 2'deki Kappa istatistiğinin değerlendirilmesinde karşılaştırma kriterine göre iki değerlendiricinin toplamda incelemiş olduğu sekiz kitabın tüm bölümlerine ilişkin uzlaşma düzeyi .68 yani bulunan sonucun önemli düzeyde olduğu hesaplanmıştır. Hesaplanan bu değer, Landis ve Koch (1977) tarafından belirlenen eşikte uzlaşma gücünün önemli derecede olduğunu göstermektedir.

Şekil 1. Değerlendiricilerin Kitap İnceleme Formuna Göre Cevap Özeti

Şekil 1'de araştırmacılar tarafından belirlenen duygu düzenleme; resimli öykü kitaplarının duygu düzenleme becerileri açısından incelenmesine ilişkin iki değerlendiricinin toplamda sekiz kitap üzerindeki uzlaşma sayısı ve yüzdesi Şekil 1'deki gibidir. Uzman olup *evet* cevabını %50 (96) oranla, görüş bildirilmiş benzer şekilde *hayır* diyerek farklı görüşte olan kısım ise %8,33'dir; aynı şekilde yazar olup da *evet* %34,38 (66) ve *hayır* %7,29 (14) kere cevaplarını vermiştir.

Etik Beyan

Bu çalışmanın etik ilkelere uygunluğunun incelenmesi için Gazi Üniversitesi Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne başvurulmuş olup ilgili müdürlük tarafından 20.06.2023 tarihli E-77082166-604.01.02-715240 sayılı resmi yazı ile bu çalışmanın etik ilkelere uygun olduğu belirtilmiştir.

BULGULAR

Bu çalışmada amaç, Türkiye'de basılmış olan resimli öykü kitaplarının metin ve görsel kısımların duygu düzenleme becerilerinin aşamalarına (duyguları tanıma ve anlama; duygulara ilişkin konuşma, duyguları somutlaştırma, duygu durumlarının sonuçlarını görme, duygu durumlarını değiştirme stratejileri kullanma ve duygu durumunun değişmesi) ne düzeyde ve nasıl yer verildiğini tespit etmektir. Bu doğrultuda elde edilen bulgular aşağıda önce kitaplarda yer alan ilgili aşamaya ilişkin cümlelere ardından görsellere yer verilerek sunulmuştur.

Duyguları Tanıma ve Anlamaya Yönelik Cümle ve Görseller

Tablo 4. Kitaplarda Duyguları Tanıma ve Anlamaya İlişkin Yer Verilen Cümlelerin ve Görsellerin Dağılımı

Kitabın kodu	Toplam cümle Sayısı	Duyguları tanıma ve anlamaya yönelik cümle sayısı	Toplam görsel Sayısı	Duyguları tanıma ve anlamaya yönelik görsel sayısı
K14	39	8	36	1
K7	38	2	25	2
K3	17	1	-	-
K4	52	1	32	1
K19	39	1	13	2
K18	30	3	10	1
K6	40	5	21	5
K16	28	8	18	11
K8	49	3	17	1
K15	70	5	32	3
K13	28	4	22	7
K10	27	17	20	12
K11	51	14	29	9
K12	37	13	-	-
K20	51	4	23	4

Tablo 4’de görüldüğü üzere incelenen 20 kitabın 15’inde duyguları tanıma ve anlamaya yönelik cümlelere; 20 kitabın 13’ünde duyguları tanıma ve anlamaya ilişkin görsellere rastlandığı görülmektedir. En çok cümle ve görselin K10 da yer aldığı, en az cümlelerin K3, K4, K19 da en az görselin ise K14, K4, K18, K8 de yer aldığı tespit edilmiştir.

Kitaplardan bazı örnekler:

K12’de geçen ‘Utangaçlık bir duygudur. Her gün pek çok farklı duyguya sahip olmak çok normaldir. Bazı duygulara sahip olmak iyi değildir. Utangaçlık iyi bir duygu değildir.’ ‘Yeni şeyler denerken veya kalabalık bir grubun önünde konuştuğumuzda kendimizi utangaç hissedebiliriz’ cümlesi utanma duygusunun tanımını yaparken aynı zaman da o duygunun hangi durumlarda ortaya çıkacağına dair örnekler de sunmaktadır.

K15’de geçen ‘Öfkeli nokta da ne?, Öfkeli nokta öfke olarak bilinir. Öfke her gün yaşadığımız pek çok duygudan biridir. Tıpkı mutsuzluk ve kaygı gibi. Bu duygular hepimizin içinde vardır. Öfkeli noktanız çileden çıktığınızda korktuğunuzda ya da incindiğinizde ortaya çıkabilir’ cümlelerinde öfkenin tanımı ve açıklaması ayrıntılı olarak yapılmaktadır.

K18’de geçen ‘Ay dede bir anda kayboluyor ve odası karanlık içinde kalıyor. Efe odasında hiçbir şeyi tanımıyor. Sivri bir karaltı tuhaf şekiller ve kocaman bir gölge görüyor. Efe korkuyor.’ Cümlelerinde öykünün kahramanı Efe hissettiği duygunun korku olduğunu tanımakta ve anlamaktadır.

K16’daki

Bazen kıskanç hissediyorum. Annemin kardeşimi benden çok sevdiğini düşününce onu kıskanıyorum ya da en yakın arkadaşım benden başkasıyla daha fazla oynayınca. Arkadaşım en çok beni sevsin istiyorum. Benim olmasını istediğim bir şeyi başkasında gördüğüm zaman onu kıskanıyorum. Bende olmasını istiyorum. Biri iyi olmak istediğim bireyde benden daha başarılıysa onu kıskanıyorum. Başkası tüm dikkatleri üzerinde toplayınca onu kıskanıyorum, ben de biraz ilgi istiyorum. Kıskançlık

karmaşık, şiddetli ve berbat bir duygu. Kıskanmayı sevmiyorum ama herkes bazen kıskanabilir çocuklar bile, yetişkinlerde kıskanabilir, hayvanlar bile kıskanabilir.

cümlelerle öyküdeki karakteri kıskançlık duygusunu nedenleriyle tasvir edilmektedir. Bu durum bu duygunun anlaşıldığını bize göstermektedir.

Resim 1. K12 Kodlu Kitaptan Örnek Resimler (Kaynak: Thomas, I. (2017). Utangaç, 1001 Çiçek Yayınevi).

K12’de görülen görsellerde çocukların topluluk karşısında konuşma yaparken veya yeni bir ortama girdiklerinde utanma duygusunu açıkça yaşadıkları yüz ifadelerinde (yüzde kızarma ve tedirginlik) ve vücutlarının duruşunda (elleri saklama, içe kapalı duruş) açıkça görülmektedir.

Resim 2. K6 Kodlu Kitaptan Örnek Resimler (Kaynak: Gassman, J. (2019). Kardeşini Kıskanan Nena, 1001 Çiçek Yayınevi).

Ayrıca K6 görselleri incelendiğinde kitabın karakterinin kardeşine kitap okuyan büyükannesine ve kardeşiyle ilgilenen ailesine bakışlarından kıskançlık duygusu açıkça görülmektedir.

Duyguları Konuşmaya İlişkin Cümleler ve Görseller

Tablo 5. Kitaplarda Duygulara İlişkin Konuşma İçeren Cümlelerin ve Görsellerin Dağılımı

Kitabın kodu	Toplam cümle sayısı	Duygulara ilişkin konuşma içeren cümle sayısı	Toplam görsel sayısı	Duygulara ilişkin konuşma içeren görsel sayısı
K3	17	1	17	1
K5	12	12	12	12
K4	52	19	32	9
K14	39	1	-	-
K9	56	1	-	-
K2	19	3	15	3
K15	70	6	32	3
K13	28	5	22	5
K12	37	2	18	2

Tablo 5’de görüldüğü üzere incelenen 20 kitabın 9’unda duygulara ilişkin konuşma içeren cümlelere; 7’sinde (%35) ise duygulara ilişkin konuşma içeren görsellere rastlandığı

görülmemektedir. En fazla cümle K4 de iken en fazla görsele K5 te rastlanmıştır. En az cümle ise K3, K14, K9, en az görsel K14 ve K9’dadır.

Kitaplardan bazı örnekler:

K5’de geçen

Güneşli sıcak havalarda arkadaşım Hugo ile bisiklete bindiğimde çok mutlu oluyorum. Büyükanmemle birlikte sevdiğim kurabiyeleri pişirirken çok mutlu oluyorum. Yılbaşı akşamı bana alınan hediyeleri görünce çok mutlu oluyorum. Parmaklarımla sayı sayabildiğimde öğretmenim benimle gururu duyduğu için çok mutlu oluyorum. Annemin yardımı olmadan büyükler gibi tek başıma giyindiğimde çok mutlu oluyorum.

cümlelerde görüldüğü üzere kitabın kahramanı mutluluk duygusunu tanımakta ve onu mutlu hissettiren durumlara ilişkin konuşabilmektedir.

K4’de ise ‘Gaston bugün kendini nasıl hissediyor? dersin. Kötü! Evet Gaston bugün kendini kötü hissediyor. Üzerin kara bulutlar çökmüş sanki’ cümlesinde öykü kahramanı Gaston duygusuna ilişkin benzetme cümleleri kurarak duygu durumunu örneklerle açıklayarak karşı tarafa aktarabilmektedir.

K13’de ‘Mutluyken güler zıplar oyunlar oynarsın onu herkesle paylaşmak istersin. Hüznünlüyken yalnız kalmak ister bir köşeye çekilirsin bir şey yapmak gelmez içinden Öfkeliysen haksızlığa uğradığını düşünür hıncını başkasında çıkarmak istersin. Korktuğunda küçülür silikleşirsin senden beklenen hiçbir şeyi başaramayacağını sanırsın’ cümlelerinde duygu durumlarının kendisinde yarattığı etkilere ilişkin konuşulduğu görülmektedir.

Resim 3. K5 Kodlu Kitaptan Örnek Resimler (Kaynak: Grimault, H. (2020). Mutluyum, 1001 Çiçek Yayınevi).

K5 geçen görsellerde görüldüğü üzere öykünün kahramanı kendisini mutlu eden durumlardan bahsederken (annesiyle hayvanat bahçesine gitmekten, babasıyla kumsalda oynamaktan büyükannesiyle kek yapmaktan) yüz ifadesinden mutlu olduğu açıkça görülmektedir.

Resim 4. K13 Kodlu Kitaptan Örnek Resimler (Kaynak: Llenas, A. (2019). Renk Canavarı, Nesin Yayınevi).

K13’de ise öykünün kahramanı olan renk canavarı mutlu, öfkeli ve huzurlu olduğu durumlarda nasıl hissettiğine dair örnekler vermekte ve görsellerde ise yüz ifadeleri bu örnekleri desteklemektedir (Mutluyken oyunlar oynamak istersin, öfkeliyken öfkeni başkasından çıkarmak, huzurluyken dinlenmek yavaş yavaş nefes almak istersin).

Duyguları Somutlaştırmaya İlişkin Cümle ve Görseller

Tablo 6. *Duyguları Somutlaştırmaya İlişkin Cümle ve Görsellerin Dağılımı*

Kitabın kodu	Toplam cümle sayısı	Duyguları somutlaştırmaya yönelik cümle sayısı	Toplam görsel sayısı	Duyguları somutlaştırmaya yönelik görsel sayısı
K2	19	1	15	1
K3	17	15	17	16
K4	52	19	32	2
K6	40	8	21	4
K7	38	20	25	15
K9	56	30	27	16
K13	28	5	22	5
K17	37	24	38	20
K19	39	2	13	3

Tablo 6’da duyguları somutlaştırmaya yönelik cümlelerin içerik dağılımları görülmektedir. İncelenen 20 kitabın 9’unda duyguları somutlaştırmaya yönelik cümlelere; 20 kitaptan 9’unda duyguları somutlaştırmaya yönelik görsellere rastlanmıştır. En fazla cümle K9’da iken en az cümle K2 ve K19’da yer almıştır. En fazla görsele K17’de rastlanırken en az görsel olan kitap K2’dir.

Kitaplardan bazı örnekler:

K17’de geçen

Bugün bir duygu geldi mi ziyaretine? Kapıyı açıp davet edebilir misin oynamaya? Ne için geldiğini sorup öğrenebilir misin? Hoş geldin deyip selamlayıp onu dinleyebilir misin? Duygu saklambaç oynamak isterse seninle ama onu görmene izin bile vermezse. Bak o duyguya o zaman açarak gözlerini kocaman nasıl görünüyor kısa mı yoksa uzun mu? Kalın mı ince mi yoksa yuvarlak mı bir top gibi?

cümlelerinde bahsedilen duyguyu insana ve nesneye benzeterek somutlaştırmaya çalışmıştır. Duyguyu uzun mu kısa mı? Yuvarlak bir top gibi? sorularıyla gözle görülür bir biçime sokarak anlatmaya çalışmaktadır.

K7’de ise

Tanıştırayım arkadaşım korku! Bu benim herkesten sakladığım sırrım.

Korku her zaman beni koruyup kolladı. Tehlikelerden uzak tuttu. Birlikte bir sürü şey keşfettik. Birbirimizi hiç yalnız bırakmadık. Ama bu yeni ülkeye geldiğimizden beri küçük dostum çok da küçük değil Büyüdükçe büyüyor. Boyu beni çoktan geçti. Dışarı çıkmak yeni mahallemizi keşfetmek istiyorum ama korku kımıldamıyor bile. Okula gitmek istediğimde korku hiç gitmek istemiyor. Korku okulu sevmiyor.

korku duygusunu somut bir varlık haline getirerek arkadaşının yerine koymaktadır.

K19’da geçen ‘O gün kalben in arkadaşları oyun oynarken onu aralarına almamış. Üstelik attıkları top Kalben’in dondurmasını düşürmüş yere istemeden olmuş bir kere Kalben’in kalbi de dondurma külahı gibi kırılıvermiş’ cümleleriyle kalp kırıklığını dondurma külahını kırılmasına benzeterek duygu durumunu somutlaştırmaktadır.

Resim 5. K7 Kodlu Kitaptan Örnek Resimler (Kaynak: Sanna, F. (2018). Arkadaşım Korku, Taze Kitap).

K7’de kitabın kahramanı korku duygusunu somutlaştırarak gözle görülür bir varlığa dönüştürmüştür ve öykü boyunca kendisine eşlik eder. Çocuğun korkularının şiddetine göre kimi zaman büyür kimi zaman küçülür.

Resim 6. K9 Kodlu Kitaptan Örnek Resimler (Kaynak: Feinberg, H. (2021). Ağlamak Yağmur Gibidir, İlk Satır Kitap).

K9’da ise çeşitli hava olayları ile duyguları somutlaştırmıştır. Üzüntüyü yağmura benzetirken, öfkeyi şimşegin çakmasına sakinliği ise fırtına sonrası ortaya çıkan gökkuşağına benzeterek somutlaştırmıştır.

Duygu Durumlarının Sonuçlarını Gösteren Cümleler ve Görseller

Tablo 7. Duygu Durumlarının Sonuçlarını Gösteren Cümle ve Görsellerin Dağılımı

Kitabın kodu	Toplam cümle sayısı	Duygu durumlarının sonuçlarını gösteren cümle sayısı	Toplam görsel sayısı	Duygu durumlarının sonuçlarını gösteren görsel sayısı
K2	19	1	15	1
K4	52	5	32	1
K6	40	6	21	3
K15	70	2	-	-
K20	51	4	23	3

Tablo 7’de görüldüğü üzere; incelenen 20 kitaptan 5’inde bu tarz cümlelere; 20 kitabın 4’ünde duygu durumlarının sonuçlarını gösteren görsellere rastlanmıştır. En fazla cümle geçen kitap K6 en fazla görsele rastlanan kitap K6 ve K20’dir. En az cümleye K2 de rastlanırken K15’de görsele rastlanamamıştır.

Kitaplardan bazı örnekler:

K6’da

Nena ne yapması gerektiğini anlayıvermişti. Dosdoğru mutfağa gitti, hemen işe koyuldu. Bir ara mutfağa gidince Nena’nın büyükannesi büyük bir sürprizle

karşılaştı. Nena ne yaptın böyle? Aynı Lili gibi bende tatlı ayıcık olmaya karar verdim. Artık benimde tatlı, akıllı ve komik bir ayıcık olduğumu düşenebilirsin.

cümleleriyle kitabın kahramanı Nena kardeşini oldukça kıskanıyor bu duygunun sonucu olarak tatlı bir ayıcık olmaya karar vermiş ve mutfağa giderek ailesinden izin almadan kurabiye yapmış ve mutfak oldukça karışmıştır. Öyküden de anlaşılacağı gibi kıskançlık duygusunun sonucu olarak kardeşini taklit etme davranışına yönelmiştir.

K20'de geçen

Ya montunun fermuarı sıkışır ve montunu bir daha asla çıkaramazsa, bu yüzden montunu asla kapatmazdı.' 'Peki ya hafif kızarmış benekli muz yediğinde barışın benekli sarı barışa dönüşürse bu yüzen en sevdiği meyve olan muz bile yemezdi. Barış yolda yürürken ayakkabısının bağcıkları açılırsa diye çok endişelenirdi, bu yüzden bağcıklarını daima çıkarırdı

cümlelerinden anlaşılacağı gibi öykünün kahramanı Barış oldukça endişeli bir karakterdir. Endişe duygusunun sonucu olarak kendince önlemler alarak sürekli kendini bir şeylerden mahrum bırakmaktadır.

Resim 7. K6 Kodlu Kitaptan Örnek Resimler (Kaynak: Gassman, J. (2019). Kardeşini Kıskanan Nena, 1001 Çiçek Yayınevi).

K6'da öykünün kahramanı Nena kardeşini kıskandığı için mutfağa gider izin almadan kurabiye yapmaya çalışır fakat mutfakta kavanoz kırarak mutfağı dağıtmış olur. Asıl amacı kıskançlık duygusunun sonucu olarak büyükannesinin ilgisini çekmeye çalışmaktır.

Resim 8. K2 Kodlu Kitaptan Örnek Resimler (Kaynak: Eland, E. (2023). Üzüntü Kapımı Çaldığında, Martı Çocuk).

K2'de ise üzüntü duygusunu somutlaştırıldığını ve bu duygunun sonucu olarak üzüntü çok yakınına geldiğinde nefes dahi alamadığı görselleştirilmiştir. Görselden de anlaşılacağı gibi duygu çocuğu köşeye sıkıştırmakta alanını daraltmaktadır. Üzüntü duygusunun sonucu olarak nefes sıkıntısı ifade edilmektedir.

Duygu Durumlarını Değiştirmeye Yönelik Strateji İçeren Cümleler ve Görseller**Tablo 8.** *Duygu Durumlarını Değiştirmeye Yönelik Stratejiler İçeren Cümleye Görsellerin Dağılımı*

Kitabın kodu	Toplam cümle sayısı	Duygu durumlarını değiştirmeye yönelik stratejiler içeren cümle sayısı	Toplam görsel sayısı	Duygu durumlarını değiştirmeye yönelik stratejiler içeren görsel sayısı
K1	13	12	12	11
K2	19	12	15	8
K4	52	11	32	3
K6	40	8	21	1
K7	38	8	25	6
K8	49	46	17	16
K9	56	11	27	9
K11	51	2	29	2
K12	37	7	18	8
K13	28	1	22	1
K15	70	11	32	8
K16	28	5	18	4
K19	39	10	13	7
K20	51	3	23	10
K18	-	-	10	3

Tablo 8’de incelenen 20 kitabın 14’ünde duygu durumlarını değiştirmeye yönelik stratejiler içeren cümlelere; 20 kitabın 15’inde duygu durumlarının değiştirmeye yönelik strateji içeren görsellere yer verilmiştir. En fazla cümleye K8’de rastlanırken K18’de cümleye rastlanmamıştır. En fazla görsel K8’de yer alırken en az görsel K6 ve K13’tedir.

Kitaplardan bazı örnekler:

K1’de

Ada korkunca onu koruyup kollayan arkadaşlarını yanına çağırır. Hiç uyumayan koca devi çağırır. Ceviz kabuklarında yaşayan 33 şövalyeyi çağırır. Herkesi başları dönene kadar fır fır döndüren yeşil ejderhayı çağırır. Herkesi mağarasına doğru çeken büyük müknaş dağına çağırır. Beyaz hayaletleri renk renk boyayan hayalet ressamı çağırır. Mırlaya mırlaya herkesi mutlu eden uğurlu kediyi yanına çağırır. Tek kanat darbesiyle ortalığı aydınlatan ışık kuşunu çağırır. Yüzünü serinleten şırl şırl akan şelaleyi çağırır. Esneye esneye herkesin uykusunu getiren pofuduk aslanı çağırır. Kendi kendine yüksek sesle ‘Ada hiç korkmuyor ki der.

geçen cümlelerden anlaşılacağı gibi kitabın kahramanı Ada korkusunu yenmek için bazı stratejiler oluşturmuştur. Kendine oluşturduğu hayali kahramanlardan kendisine koruyucular oluşturmuştur. Ayrıca en sonda kendini telkin ederek korkusunu yenmeye çalışmaktadır.

K19’da ise

Yatmış yatağa kalbini nasıl tamir edeceğini düşünmüş durmuş. Havada uçuşan toz tanelerini saymış. Tıngır mıngır giden salyangozun pencere boyunca süren yolculuğunu izlemiş. Güneş hareket ettikçe uzayan gölgeleri takip etmiş. Bir çözüm bulamayınca her gün beslediği kediklerin yanına gitmiş. Kedileri izlerken onların süt içtikçe mutlu olduklarını fark etmiş. Kim bilir belki süt kırık kalbe de iyi gelirmiş. Koşa koş a eve gidip annesinden bir bardak süt istemiş, sıcak sütü içerken kalbini bir

yumuşaklık kaplamış ama yine de Kalben'in kalbi hala kırılmış. Bu sefer her gün suladığı çiçeklerin yanına gitmiş çiçeklerin rüzgârda savrulurken mutlu olduklarını fark etmiş, hemen kendini atmış yemyeşil çimenlere yuvarlanmış durmuş, içi birazcık neşeye dolmuş ama yine de Kalben'in kalbi hala kırılmış. Şıp şıp diye minik burnuna düşen damlaları hissedince göğe çevirmiş, başını bulutların arasından çıkıvermiş gökkuşağı, gökkuşağı gerçekten büyüleyici güzellikteymiş ama Kalben'in kalbi hala kırılmış. Sonra aniden bir misafir gelmiş göklerden, ağında bir deniz kabuğu hem de Kalben'in en sevdiğinde Kalben'in kalbi pır pır atmış, hemen almış deniz kabuğunu uçup gitmiş martı, Kalben daha teşekkür etmeden. Birden deniz kabuğunun fısıltısı duyulmuş. Kalben hatırla neydi seni en çok sevindiren bir canlıyı gülümsetmesi işte dünyanın en büyük mutluluğu bu!

cümleleriyle öykünün kahramanı Kalben'in kırık kalbini iyileştirmek, üzüntüsünü gidermek için kendine stratejiler belirlemeye çalıştığını, etrafını gözlemleyerek duygusunu değiştirmek için neler yapabileceğini bulmaya çalıştığı görülmektedir.

K8'de

Önce bir ayağını uzattı. Sonra öbür ayağını gerindi gerindi. Bir kere iki kere üç kere dört kere Yavaşça ve sakince gerindi gerindi.... İşte artık güne başlamaya hazırdı da ne bahçe bembeyaz bir örtüyle kaplanmış. Panda daha önce hiç kar görmemişti. Panda kapıyı açtı karın nasıl bir şey olduğunu merak ediyordu. Karlı havayı derin derin içine çekti. Âma karın bir kokusu yoktu. Birkaç kar tanesi pandanın burnuna düştü. Panda derin derin nefes alıp verdi üfledi üfledi. Biraz daha üfledi ve kar taneleri burnunun ucundan uçup gitti. Panda keyifle gülümsedi. Panda karda yürümek istiyordu. Dikkatli bir şekilde önce bir ayağını kara soktu sonra öbür ayağını. Ayaklarının karın içine gömülmesi ne kadar eğlenceliydi. Kendisini çok iyi hissediyordu kar çok güzeldi

77

cümleleriyle öykünün kahramanı panda yaptığı fiziksel aktivitelerle duygu durumunun olumlu yönde etkilendiğini bize anlatmaktadır.

Resim 9. K8 Kodlu Kitaptan Örnek Resimler (Kaynak: Nelman, L. & Manes, T. (2020). Panda Huzurlu ve Mutlu, 1001 Çiçek Yayınevi).

K8'de yer alan görsellerde öykünün kahramanı panda kendisini rahatlatmak için çeşitli egzersizler ve nefes aktiviteleri yapmaktadır.

Resim 10. K15 Kodlu Kitaptan Örnek Resim (Kaynak: Alber, D. (2021). Öfkeli Nokta, Beta Kız).

K15’deki görselde ise öfkeli nokta sakinleşmek için beşe kadar sayma yöntemini kullanmaktadır. Her iki parmak arası boşlukta nefesi vererek parmak uçlarına geldiğinde ise nefesi alarak sakinleşme yöntemini anlatmaktadır.

Duygu Durumlarının Değiştiğini Gösteren Cümleler ve Görseller

Tablo 9. *Duygu Durumlarının Değiştiğini Gösteren Cümle ve Görsel Dağılımı*

Kitabın kodu	Toplam cümle	Duygu durumlarının değiştiğini gösteren cümle sayısı	Toplam görsel sayısı	Duygu durumlarının değiştiğini gösteren görsel sayısı
K1	-	-	12	2
K2	19	2	-	-
K4	52	4	32	2
K6	40	6	21	5
K7	-	-	25	3
K11	51	3	29	4
K15	70	4	32	6
K16	28	3	18	3
K19	39	2	12	2
K20	51	1	23	2

Tablo 9’da görüldüğü üzere incelenen 20 kitabın 8’inde duygu durumlarını değiştiğini gösteren cümlelere; 20 kitaptan 9’unda duygu durumlarının değiştiğini gösteren görsellere rastlanmıştır. En fazla cümle K6’da rastlanırken K1 ve K7’de cümleye rastlanmamıştır. En fazla görsel K15’te rastlanırken K2’de görsel bulunmamaktadır.

Kitaplardan bazı örnekler:

K16’da geçen

Bir süre sonra kendimi daha iyi hissetmeye başlıyorum. Bir başkası güzel bir şeye sahipse onun adına da mutlu oluyorum. Başkaları neye sahip ya da neler yapabilir diye düşünüyorum yapabileceğim ve sahip olduğum şeyler düşünüyorum, yavaş yavaş daha iyi hissetmeye başlıyorum.

cümlelerinde öykünün kahramanı Nena’nın kıskançlık duygusunun yerini farklı duygulara bıraktığını anlatmaktadır.

K2’de ise ‘Sabah olduğunda artık üzgün hissetmiyorsan merak etme. İkiniz içinde yeni bir gün başlar.’ cümleleri üzüntü duygusunun değiştiğinin açıkça göstermektedir.

Resim 11. K1 Kodlu Kitaptan Örnek Resimler (Kaynak: Janisch, H. (2021). Ada Korkunca, Yapı Kredi Yayınları).

K1’de öykünün kahramanı Ada kitabın kapağında korkmuş, ürkek olarak resmedilmiştir, ancak öykünün sonunda gülümser ve cesur şekilde görülmektedir. Bu durum duygu durumunun tersi şekilde değiştiğini göstermektedir.

Resim 12. K4 Kodlu Kitaptan Örnek Resimler (Kaynak: Chine, C.C.A. (2019). Gaston Artık Üzgün Değil, 1001 Çiçek).

K4’de öykünün başında üzgün olan Gaston karakteri öykünün sonunda mutlu olarak resmedilmiştir. Ayrıca duygularına göre renk değiştiren yelesi de gökkuşağı renklerine bürünmüştür.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Türkiye’de basılmış olan resimli öykü kitaplarında duygu düzenleme becerilerine ne düzeyde ve nasıl yer verildiğini inceleyen bu çalışmada, kitapların metin ve görsellerinde bütün duygu düzenleme aşamalarına yer verildiği görülmektedir. Ancak kitaplarda duygu düzenleme aşamalarına yönelik daha çok duygularını değiştirmeye yönelik stratejiler ile duygularını somutlaştırmaya yönelik unsurların bulunduğu ve en az duygularının sonuçlarını göstermeye ilişkin resim ve görseller kullanıldığı belirlenmiştir. Kitap çeşitliliği anlamında bakıldığında da 15er kitapta duyguları tanıma ve anlama ile duyguları değiştirmeye yönelik stratejilere, 9ar kitapta duyguları konuşma ve duygularını somutlaştırma ve 5 kitapta da duygularının sonuçlarını göstermeye ilişkin unsurlara yer verildiği tespit edilmiştir. Bu durumda en az bahsi geçen sürecin hem görsel hem de cümle kısmında duygu durumlarının sonucunu göstermeye yönelik becerilerin olduğu görülmektedir.

Duygu düzenleme becerilerinin ilk aşaması olan duyguları tanıma ve anlamaya ilişkin olarak bulgulara da görüldüğü üzere şaşkınlık, öfke, korku gibi temel duyguların yanı sıra utangaçlık, kıskançlık gibi farklı duyguları tanıma ve anlamayı içeren ifade ve görsellere yer verildiği görülmektedir. Bu bağlamda çocukların neredeyse daha doğdukları andan itibaren hissettikleri sevinç, kızgınlık, korku, üzüntü gibi temel duygulardan (Santrock, 2014, ss.294) farklı olan duygularla da tanışmaları ve kitaplarda yer verilen cümle ve görseller yoluyla anlamlandırmaya çalışmaları oldukça önemlidir. Kosti ve arkadaşları (2017) çalışmalarında duyguların tanınması ve anlanmasında görsellerin önemini vurgulamıştır. Ayrıca bu aşamanın evrensel bir süreç olup duygu düzenleme becerisinin kazanılmasında kritik öneme sahip olduğunu belirtmiştir (Izard,1994). Bu bağlamda Sildir ve Akcan (2018)’ın 300 öykü kitabını inceledikleri çalışmalarında duyguları tanıma ve anlamaya yönelik içeriklerden olan ‘duyuşsal özellikleri söyler’ temasının inceledikleri kitaplarda en çok rastladıkları tema olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Strouse ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında 36 aylık toplam 66 çocuktan deney grubunda olanlara duygu düzenleme stratejisi içeren kitaplar okunurken kontrol grubuna bu kitaplar okunmamıştır. Sonuçta deney grubundaki çocukların duyguları tanıma ve anlama becerilerinin kontrol grubuna göre oldukça arttığı ve günlük yaşamlarında kitaptaki duygu düzenleme becerilerini uyguladıkları görülmüştür.

Kitaplarda duygu düzenlemenin ikinci aşaması olan duyguları konuşmaya yönelik yer verilen unsurlara baktığımızda duyguları değiştirmeye yönelik stratejiler, duyguları somutlaştırma ve

duyguları tanıma ve anlamadan sonra dördüncü sırada en çok yer verilen öğeler olduğu görülmektedir. Duygulara ilişkin konuşma sürecinin, UNICEF iş birliği ile 2024 yılında güncellenen MEB Okul Öncesi Eğitim Programında ‘Duygular sözel ve farklı yollarla ifade eder’ kazanımı ve ilgili göstergeleriyle eğitim sürecinde çocuklarda geliştirilmesi gereken önemli kazanımlardan biri olduğu anlaşılmaktadır (MEB, 2024). Bu bağlamda Harper (2016) yapmış olduğu çalışmada, resimli öykü kitaplarını duygusal dilin kullanımının çocukların sosyal gelişimlerine olumlu etkisi olduğu, çocukların duygusal kelime hazinelerini arttığı ve sınıf içerisinde bu tarz kitapların okunmasının çocukları kendi duygusal deneyimlerini paylaşmalarına teşvik ettiği ve duygusal farkındalıklarını artırdığı belirlemiştir.

Türkiye’de basılmış olan resimli öykü kitaplarında en çok yer verilen ikinci sıradaki duygu düzenleme becerisi olan duyguların somutlaştırılması çocukların sosyal gelişimleri açısından oldukça önemlidir. Özellikle kitaplardaki karakterlerin yüz ifadeleri ve duygusal tepkileri çocuklara duygularını yönetme konusunda tecrübeler sağlamaktadır (Schoppmann vd., 2023). Ayrıca Hoş ve Deretarla Gül’ün (2020) duyguları somut hale getirebilen 13 resimli öykü kitabını inceledikleri araştırmalarında, çocukların karakterlerin zihinsel durumlarını daha kolay fark edebildikleri, karakterlerle empati kurabildikleri ve bu durumun da onların empati yeteneklerini geliştirdiği sonucuna varmışlardır. Araştırmada duyguların somutlaştırılma sürecine dokuz kitapta yer verilmektedir. Bu sayı diğer aşamalara oranla az olmakla birlikte kitaplarda yer alan somut örnekler ve bu örneklerde çocukların hem metin hem de görseller yardımı ile duygularını somutlaştırma konusunda onlara iyi bir yol gösterici olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte duyguları konuşma ve duyguları somutlaştırma ile ilgili unsurların kitaplarda belirtilme sayısının azlığı çalışma grubunun sınırlığından kaynaklı olabileceğini düşündürmüştür.

İncelenen resimli öykü kitaplarında duygu durumlarının sonuçlarını gösteren ifade ve görsellere bakıldığında toplam 5 kitapta oldukça sınırlı cümle ve görsellerde yer verildiği görülmektedir. Gibson’un (2014) çalışmada, resimli öykü kitapları ile çocukların duygusal durumlarının sonuçlarını ve fiziksel etkilerini nasıl anlamlandırdıkları incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda çocukların, kitaplarda yer alan karakterlerin yüz ifadeleri, duygu geçişlerindeki bedensel değişimleri gözlemleyerek duygusal durumların fiziksel yansımalarını öğrendikleri tespit edilmiştir. Örneğin, bir karakterin üzülmesinde başını eğmesi, mutlu olduğunda gülümsemesi gibi bedensel ipuçları, çocuklara bu duyguların bedensel tepkilerini göstermektedir. Benzer olarak Kurt Bilici ve Atış Akyol’un (2023) resimli öykü kitaplarını duygu düzenleme becerisi açısından inceledikleri çalışma sonucunda da duyguları bedenle ilişkilendirme sürecinin en az bahsi geçen süreç olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda söz konusu çalışmada ortaya çıkan sonucun araştırmamızdaki ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Duygu durumlarının sonuçlarını gösteren ifadeler konusunda çocukların farkındalıkları ne kadar yüksek olursa olumsuz duygularının farkına vararak bunu değiştirme ihtiyacını hissetmeleri ve bu konuda çaba sarf etmeleri mümkün hale gelmekte ve yapılan araştırmaların sonuçları dikkate alındığında da duygusal tepkilerini kontrol edebildiklerinde bunun sosyal yaşantılarına, günlük hayatlarındaki uyumlarına, olumlu akran ilişkilerine oldukça olumlu yansıdığı görülmektedir (Bronson, 2000; Calkins & Hill, 2007; Ersan & Tok, 2019).

Resimli öykü kitapları duyguları değiştirmeye yönelik stratejiler açısından incelendiğinde genel olarak hem metin hem de görsellerde en çok yer verilen duygu düzenleme aşaması olduğu görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde sosyal duygusal gelişim için olumsuz duygularla başa çıkmanın öğrenilmesinin kritik öneme sahip olduğu pek çok araştırmacı tarafından vurgulanmaktadır (Carlson & Wang, 2007; Eisenberg & Fabes, 1992; Graziano vd., 2007).

Nitekim Guo (2018) resimli öykü kitaplarının olumsuz duyguları değiştirmeye nasıl yardımcı olabileceğini incelediği çalışması sonucunda kitapların çocuklara özellikle üzüntü, korku, endişe gibi olumsuz duygularla başa çıkma stratejileri sunduğunu ve kitaplardaki kahramanların olumsuz duygularla başa çıkma yöntemlerinin çocuklar için oldukça yol gösterici olduğunu ortaya koymuştur. Buna paralel olarak Schoppmann ve arkadaşları (2023) çalışmalarında çocukları sinirlenecekleri ve hayal kırıklığı yaşayacakları durumlara maruz bırakmışlar ve ardından çocuklara bu tarz olumsuz duygularla başa çıkabilecekleri stratejiler içeren kitaplar okumuşlardır. Araştırma sonucunda çocukların kitaplarda sunulan duygu düzenleme stratejilerini kullanarak olumsuz duygularını olumluya çevirebildikleri ve kitaplarda kahramanlar vasıtasıyla sunulan bu tarz stratejilerin çocukların duygu durumlarını değiştirmelerine anlamlı düzeyde yardımcı olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda Türkiye’de de 2024 yılında UNICEF iş birliği ile güncellenen MEB Okul Öncesi Programında ‘Duyguların değişebileceğini fark edebilme’ ve ‘Duygusal olarak zorlayıcı durumlarla baş edebilme’ gibi kazanımların olduğu görülmektedir (MEB, 2024). Bütün bu belirtilenler ışığında söz konusu kazanımların davranışa dönüştürülmesinde resimli öykü kitaplarının çocuklara somut ipuçları sunacağı aşikardır.

Sonuç olarak araştırmada incelenen Türkiye’de basılmış olan resimli öykü kitaplarının metin ve görsellerinde duygu düzenleme becerilerini geliştirmeye yönelik olarak bütün aşamalara yer verildiği, ancak duyguları değiştirmeye yönelik stratejilere, duyguları somutlaştırmaya, duyguları tanıma ve anlamaya yönelik unsurların diğer aşamalardan daha çok ele alındığı görülmüştür. Çocukların duygularının farkında olması ve duygularını düzenleyebilmesi akranları tarafından kabul edilmelerinin bir belirleyicisi olduğundan (Hyson & Douglass, 2019) bu becerileri tam olarak gelişmediğinde çocukların, başkalarıyla anlamlı ilişkiler kurmada zorluk yaşadıkları (Stack vd., 2010), fiziksel saldırganlık, şiddet, öfke patlamaları gibi davranışlar gösterdikleri araştırmalarla kanıtlanmıştır (Arı & Yaban, 2016; Davidson vd., 2000; Eisenberg vd., 1994). Bu bağlamda duygu düzenleme becerilerinin gelişiminin zaman aldığı, belirli aşamalardan geçerek geliştiği ve aşamaların her birinin önceki aşamanın ön koşulu niteliğinde olup bir sonraki aşamaya hazırlayıcı özellikte olduğu görülmektedir. Duygu düzenlemeye yönelik her aşama çocukların duygularını kontrol edip uygun tepkiler vermelerini sağlama konusunda farklı düzeyde pek çok beceriyi kazanmalarını gerektirdiğinden bu konuda onlara yardımcı olacak temel araçlardan biri olan resimli öykü kitaplarında bu aşamalara dengeli bir şekilde yer verilmesi önem taşımaktadır. Bu araştırma her ne kadar çalışma grubunu oluşturan kitaplarla sınırlı olsa da çocukların duyguları anlamaları, ifade etmeleri, somutlaştırmaları gibi duygularını düzenlemeye yönelik girişimleri konusunda resimli öykü kitaplarının olumlu etkisinin olduğu ve çocukların sosyal duygusal gelişimlerinde kritik bir rol oynadığı alanda yapılan araştırmalarla gösterilmiştir. Araştırma sonuçları göz önünde bulundurularak bu konuda eğitimcilere ve araştırmacılara bazı öneriler sunmak mümkündür.

Eğitimcilere yönelik öneriler;

- Duygu düzenleme süreçlerinin oluşturulmasında resimli öykü kitaplarını eğitim materyalleri olarak daha sık kullanmaları,
- Aile katılımı çalışmalarında duygulara yönelik etkinlikleri çoğaltmaları,
- Aileleri çocuklarının duygu düzenleme becerilerini geliştirmeleri açısından bu tip kitaplar hakkında bilinçlendirmeleri ve kullanımı konusunda onları bilgilendirmeleri yararlı olacaktır.

Araştırmacılara yönelik öneriler;

- Resimli öykü kitaplarında duygu düzenleme becerileriyle ilgili farklı yaş gruplarıyla çalışmalar yapılabilir.
- Bu çalışmanın çocuklar üzerindeki etkisinin görülebileceği deneysel araştırmalar planlanabilir.
- Duygu düzenleme ile ilgili yapılmış araştırmaların bir araya getirilerek geleceğe dönük bu konuda hangi çalışmaların yapılması gerektiğinin irdelendiği sistematik derleme çalışmaları kurgulanabilir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, F. (2019). *Yaratıcı drama etkinliklerinin 60-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerilerine etkisinin incelenmesi*. Doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- American Psychological Association. (2020). *Emotion*. APA Dictionary of Psychology.
- Arı, M. & Yaban E. H. (2016). Okulöncesi dönemdeki çocukların sosyal davranışları: Mizaç ve duygu düzenlemenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 125-141. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2015014655>
- Arslan Özkılıç, S. (2021). *Okul öncesi dönem çocuklarının anneleriyle olan ilişkileri ve annelerin çocuğa yönelik ilgisi ile duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ateş, S. & Aktaş, N. (2020). Duygu durumlarının farklılaştığı resimli çocuk kitaplarına yönelik okuyucu tepkilerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 134-150. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.742584>
- Bayrak, A. & Akkaynak, M. (2020). Okul öncesi eğitimde yaratıcı drama eğitiminin duygu düzenleme ve sosyal problem çözme becerilerine etkisi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 7(2), 1343-1381. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atdd/issue/55093/775332>
- Bintaş-Zörer, P. & Yorulmaz, O. (2022). Duygu düzenlemeye güncel bir bakış: Bağlamsal faktörler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(2), 195-206. <https://doi.org/10.18863/pgy.972675>
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Bozkurt Yükücü, Ş. (2017). *Bağımsız anaokullarına devam eden çocukların duygu düzenleme ve sosyal problem çözme becerileri ile ebeveynlerinin duygusal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Bronson, M.B. (2000). *Self-regulation in early childhood: Nature and nature*. Guilford.

- Calkins, S. D. & Hill, A. (2007). Caregiver influences on emerging emotion regulation. In J. Gross (Ed.) *Handbook of emotion regulation*, 229-248. Guilford.
- Campos, J. J., Frankel, C. B. & Camras, L. A. (2004). On the nature of emotion regulation. *Child Development*, 75(2), 377-394. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2004.00681.x>
- Carlson, S.M. & Wang, T.S. (2007). Inhibitory control and emotion regulation in preschool children. *Cognitive Development*, 22, 489-510. <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2007.08.002>
- Ceylan, Ş. & Kılınc, N. (2021). Resimli çocuk kitaplarının incelenmesi: Öfke ve üzüntü duyguları. *Yıldız Journal of Educational Research*, 6(2), 106-121. <https://doi.org/10.14744/yjer.2021.005>
- Cohen, J. (1960). A coefficient of agreement for nominal scales. *Educational and Psychological Measurement*, 20(1), 37-46. <https://doi.org/10.1177/00131644600200010>
- Cole, P. M. & Tan, P. Z. (2007). Emotion socialization from a cultural perspective. In J. E. Grusec & P. D. Hastings (Eds.), *Handbook of socialization: Theory and research* (pp. 516-542). The Guilford.
- Cole, P. M., Dennis, T. A., Smith-Simon, K. E. & Cohen, L. H. (2009). Preschoolers' emotion regulation strategy understanding: Relations with emotion socialization and child self-regulation. *Social development*, 18(2), 324-352. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2008.00503.x>
- Cole, P. M., Michel, M. K. & Teti, L. O. D. (1994). The development of emotion regulation and dysregulation: A clinical perspective. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2-3), 73-102. <https://doi.org/10.2307/1166139>
- Curun, F., Beydoğan Tangör, B. & Çolakoğlu Kaya, E. (2020). Olumlu/ olumsuz duygulanım ve özgün kişilik: Duygu düzenleme güçlüklerinin aracı rolü. *Psikoloji Çalışmaları- Studies in Psychology*, 40(2), 599-623. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1443145>
- Dağlı, H. & Dağlıoğlu, H. E. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerileri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 9(2), 341-356. <https://doi.org/10.30703/cije.799698>
- Davidson, R. J., Putman, K. M. & Larson, C. L. (2000). Dysfunction in the neural circuitry of emotion regulation: A possible prelude to violence. *Science*, 289, 591-594. <https://doi.org/10.1126/science.289.5479.591>
- Denham, S. A., Bassett, H. H. & Zinsser, K. (2012). Early childhood teachers as socializers of young children's emotional competence. *Early Childhood Education Journal*, 40(3), 137-143. <https://doi.org/10.1007/s10643-012-0504-2>
- Doménech, P., Tur-Porcar, A. M. & Mestre-Escrivá, V. (2024). Emotion regulation and self-efficacy: The mediating role of emotional stability and extraversion in adolescence. *Behavioral Sciences*, 14(3), 206. <https://doi.org/10.3390/bs14030206>
- Eisenberg, N. & Fabes, R.A. (1992). Emotion, regulation and the development of social competence. In M.S. Clark (Ed.) *Review of personality and social psychology: 14. Emotional and social behavior* (pp. 119-150). Sage.
- Eisenberg, N., Fabes, R. A., Nyman, M., Bernzweig, J. & Pinuelas, A. (1994). The relations of emotionality and regulation to children's anger-related reactions. *Child Development*, 65, 109-128. <https://doi.org/10.2307/1131369>

- Eisenberg, N., Spinrad, T. L. & Eggum, N. D. (2010). Emotion-related self-regulation and its relation to children's maladjustment. *Annual Review of Psychology*, 61, 353-379. <https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.121208.131208>
- Ekman, P. (2003). *Emotions revealed: Recognizing faces and feelings to improve communication and emotional life*. Times Books.
- Ersan C. & Tok, Ş. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının saldırganlık düzeylerinin duygu ifade etme ve duygu düzenleme açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 45(210), 359-391. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2019.8150>
- Ertürk Kara, H., Güler Yıldız, T. & Fındık, O. (2018). *Çocuklarda duygu düzenleme stratejileri: Kuram ve uygulama*. Anı.
- Flack, Z. M. & Horst, J. S. (2018). Reading picture books promotes the development of children's social interaction skills. *Journal of Early Childhood Literacy*, 54(7), 1334-1346. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02899>
- Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2009). *How to design and evaluate research in education* (7th ed.). McGraw-Hill.
- Gibson, P. (2014). Imperialism, Anzac nationalism and the Aboriginal experience of warfare. *Cosmopolitan Civil Societies Journal*, 6(3), 63–82. <https://doi.org/10.5130/ccs.v6i3.4190>
- Gönen, M. (1993). Anaokulu öğretmenlerinin beş ve altı yaş çocukları için kullandıkları masal ve hikâye kitaplarının niteliklerinin incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 7(2), 83-88. <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1189/1183>
- Graziano, P.A., Reavis, R.D., Keane, S.P. & Calkins, S.D. (2007). The role of emotion regulation in children's early academic success. *Journal of School Psychology*, 45, 3-19. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2006.09.002>
- Gross, J. J. (1998). The emerging field of emotion regulation: An integrative review. *Review of General Psychology*, 2(3), 271-299. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.2.3.271>
- Gross, J. J. (2014). *Handbook of emotion regulation* (2. baskı). Guilford.
- Gross, J. J. & Thompson, R. (2007). Emotion regulation: Conceptual foundations. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (p.3 – 24). Guilford.
- Guo, H. (2018). *On strategies of using picture books to dredge children's negative emotions*. Proceedings of the 8th International Conference on Social Network, Communication and Education (SNCE 2018), Atlantis.
- Gyurak, A., Gross, J. J. & Etkin, A. (2011). Explicit and implicit emotion regulation: A dual process framework. *Cognition and Emotion*, 25(3), 400-412. <https://doi.org/10.1080/02699931.2010.544160>
- Harper, L. J. (2016). Preschool through primary grades: Using picture books to promote social-emotional literacy. *Young Children*, 71(3), 80–86. <https://www.jstor.org/stable/ycyoungchildren.71.3.80>
- Hoş, G. (2018). *Bilişsel ebedi yaklaşım açısından resimli öykü kitaplarındaki duygu ifadelerinin incelenmesi ve 60-72 aylık çocuklara bu duyguların yansması*. Doktora tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Hoş, G. & Deretarla Gül, E. (2020). Bilişsel edebi yaklaşım açısından resimli öykü kitaplarındaki duygu ifadelerinin incelenmesi ve 60-72 aylık çocuklara bu duyguların yansması. *Erken*

- Hyson, M. & Douglass, A.L. (2019). More than academics: Supporting the whole child. In C.P. Brown, M.B. McMullen & N. File (Eds.), *The Wiley handbook of early childhood care and education* (pp. 279-300). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119148104.ch13>
- Izard, C. E. (1994). *Duyguların doğası ve gelişimi*. Cambridge University.
- Izard, C. E. (2010). The many meanings/aspects of emotion: Definitions, functions, activation, and regulation. *Emotion Review*, 2(4), 363-370. <https://doi.org/10.1177/1754073910374661>
- Kılınççı, E. & Can, B. (2020). Resimli öykü kitaplarındaki karakterlerin sosyal ve duygusal beceriler yönünden incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1216-1234. <https://doi.org/10.17679/inuefd.719309>
- Konar, E. (2004). 1995–2002 Yılları arasında yayımlanan okul öncesi hikâye kitaplarındaki bazı kavramların içerik ve biçimsel olarak incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Kopp, C. B. (1989). Regulation of distress and negative emotions: A developmental view. *Developmental Psychology*, 25(3), 343-354. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.25.3.343>
- Kosti, R., Alvarez, J. M., Recasens, A. & Lapedriza, A. (2017). *Bağlam içinde duygu tanıma*. IEEE Bilgisayarla Görme ve Desen Tanıma Konferansı Bildirileri (CVPR), 1667-1675. <https://doi.org/10.1109/CVPRW.2017.285>
- Kurt Bilici, D. K. & Atış Akyol, N. A. (2023). *Okul öncesi dönemde kullanılan resimli çocuk kitaplarında duygu düzenleme becerilerinin yer alma durumunun incelenmesi*. In The 6th International Congress of Educational Research, 145.
- Landis, J. R. & Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33(1), 159-174. <https://doi.org/10.2307/2529310>
- Lincoln, Y.S. & Guba, E.G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- Linehan, M. M. (1993). *Cognitive-behavioral treatment of borderline personality disorder*. Guilford.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2024). *Okul öncesi eğitim programı*. MEB. https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195712275243-okuloncesi_egitimprogrami.pdf.
- Morgan, H. (2022). Document analysis in educational research: A reflection on the role of documents in qualitative inquiry. *International Journal of Qualitative Methods*, 21, 1–10. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Mutlu, Ö. (2020). *Okul öncesi çocukların duygu düzenleme stratejileri ile anne babaların duygu sosyalleştirme yaklaşımları arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Öztürk, E. (2018). *Okul öncesi dönem çocuklarının aile işlevleri ile duygu düzenleme becerileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Santrock, J.W. (2014). *Child Development: An introduction* (14. Baskı). McGraw-Hill.
- Schoppmann, J., Severin, F., Schneider, S. & Seehagen, S. (2023). The effect of picture book reading on young children's use of an emotion regulation strategy. *Plos One*, 18(8), 289403. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0289403>
- Sigelman, C. K. & Rider, E.A. (2018). *Life-span human development* (9.baskı). Cenge Learning.

- Sildir, E. & Akcan, A. T. (2018). Hikâye kitaplarının sosyal-duygusal alan kazanımlarını desteklemeleri yönünden incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 265-286. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/etad/issue/37928/376797>
- Stack, D. M., Serbin, L. A., Enns, L. N., Ruttle, P. L. & Barrieau, L. (2010). Parental effects on children’s emotion regulation over time and across generations. *Infants and Young Children*, 23, 52-69. <https://doi.org/10.1097/ITYC.0b013e3181c97606>
- Streubel, B., Nook, E. C., & Barrett, L. F. (2020). *Let’s talk about emotions: the development of children’s emotion vocabulary from 4 to 11 years of age*. Affective Science.
- Strouse, G. A., Nyhout, A. & Ganea, P. A. (2018). The role of book features in young children’s transfer of information from picture books to real-world contexts. *Frontiers in Psychology*, 9(50), 1-14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00050>
- Tekin, S. S. (2022). *Ebeveynlik stilleri ile 48-72 aylık çocukların duygu düzenleme becerileri ve öz düzenleme becerileri arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. In N. A. Fox (Ed.), *The development of emotion regulation: Biological and behavioral considerations* (pp. 25-52). Monographs of the Society for Research in Child Development.
- Totan, T. (2015). Duygu Düzenleme Anketi Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliği. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 3, 153-161. <https://www.scopemed.org/fulltextpdf.php?mno=193059>
- Tuncer, N (1974). *Türkiye’de yayınlanmış resimli çocuk kitapları (1960-1972)*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Uzmen, S. (1993). *Türkçe ve İngilizce basılmış resimli çocuk kitaplarının konu yönünden incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Wenar, C., & Kerig, P. (2005). *Gelişimsel psikopatoloji: Bebeklikten ergenliğe* (5.Baskı). McGraw-Hill.
- Yağar, F. & Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: Araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 16-30. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/563245>

Hakem Değerlendirmesi

Dış bağımsız

Yazar Katkısı

DAB giriş, literatür taraması, veri toplama, veri analizi, yöntem ve bulgular bölümü olmak üzere %50; HED giriş, literatür taraması ve tartışma-sonuç makalenin kontrol ve değerlendirme sürecinde %50 oranında katkı sunmuştur.

Veri Seti Erişimi

Mevcut çalışma sırasında kullanılan ve/veya analiz edilen veri setleri, makul bir talep üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir.

Finansal Destek

Sorumlu yazar, bu çalışmanın herhangi bir finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Çıkar Çatışması

Sorumlu yazar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Etik Beyan

Makalenin etik kurul onayı Gazi Üniversitesi Etik Kurulundan, 20.06.2023 tarihinde E-77082166-604.01.02-715240 sayılı karar ile alınmıştır.

Bilgilendirme

Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Yazışmalar ve materyal talepleri ile ilgili konular için sorumlu yazarla iletişim kurulmalıdır.

Tüm yazarlar, makalenin yayınlanmış versiyonunu okumuş ve kabul etmiştir.

Peer-review

Externally peer-reviewed.

Author Contributions

DAB contributed 50% of the work including introduction, literature review, data collection, data analysis, method and findings section; HED contributed 50% of the work including introduction, literature review and discussion-conclusion in the control and evaluation process of the article.

Data Availability Statement

The data sets used and/or analyzed during the current study are available from the corresponding author upon reasonable request.

Funding

The author declared that this study has received no financial support.

Conflict of Interest

The corresponding author has no conflict of interest to declare.

Ethical Approval

The ethics committee approval of the article was received from the Gazi University Ethics Committee with the decision numbered E-77082166-604.01.02-715240 dated 20.06.2023.

Acknowledgement

Research and publication ethics were followed in this article.

Correspondence and requests for materials should be addressed to Corresponding Author.

All authors have read and accepted the published version of the manuscript.